

Senterpartiet
Oppland

Resolusjoner 2024

Samledokument

Resolusjonkomiteen Oppland Senterparti

1	Innhold	
2	Innstilling fra Resolusjonkomiteen.....	2
3	1. Ungt utenforskap.....	3
4	2. Framtidas kraft og energi.....	4
5	3. Beredskap – Nå er det alvor!.....	5
6	4. Framtidas sykehustilbud i Innlandet.....	6
7	5. Ein god veg, er ein trygg veg. La riksvegane i Oppland bli trygge å ferdast på.....	7
8	6. Oppland Senterparti går imot ny opplæringsmodell på Vg3 Landbruk.....	8
9	7. Nytt inntektssystem skal sikre like gode tjenester i hele landet.....	9
10	8. Skal folk bo i hele landet, må man få likeverdige tjenester uavhengig av i hvilken	
11	kommune man bor i.....	10
12	9. Hedmark og Oppland – Gode busser?.....	11
13	10. Forebyggende arbeid i politiet.....	12
14	11. Fokus på forebygging mot ungt utenforskap.....	13
15	12. Barn og ungdom, vår største ressurs.....	15
16	13. Framtidas kraftkjelder.....	16
17	14. Resolusjon kraft og energi.....	17
18	15. Energisparing og sol framfor naturinngrep?.....	18
19	16. Kraftproduksjon må komme lokalsamfunnene til gode.....	19
20	17. Redusert eigenandel/distriktsandel på flaumsikring.....	20
21	18. Masseuttak i elveløp.....	21
22	19. Innlandets vegval – Vedlikehald eller nybygging?.....	22
23	20. Matjorda skal vernes, men også drives.....	23
24	21. Vi kan ikke reparere uten å forebygge.....	24
25	22. Framtidas sykehustilbud i Innlandet.....	25
26	23. Uavhengige representanter – et demokratisk problem.....	26
27	24. Vi ser det ikkje før vi trur det!.....	27
28	25. Dyrtid.....	28
29	Send inn endringsforslag her!.....	28
30		

31
32

Innstilling fra Resolusjonskomiteen

Innstilling fra resolusjonskomiteen i prioritert rekkefølge.

Prioritet:	Tittel:	Innsendt av:	Innstilling:
1	1. Ungt utenforskap	Resolusjonskomiteen	Innstilles behandlet
2	2. Framtidas kraft og energi	Resolusjonskomiteen	Innstilles behandlet
3	3. Beredskap – Nå er det alvor!	Resolusjonskomiteen	Innstilles behandlet
4	4. Framtidas sykehustilbud i Innlandet	Resolusjonskomiteen	Innstilles behandlet
<-	5. Ein god veg	Oppland SUL	Oversendes fylkesstyret
<-	6. Ny opplæringsmodell naturbruk	Fylkestingsgruppa	Oversendes fylkesstyret
<-	7. Nytt inntektssystem skal sikre like gode tjenester i hele landet	Fylkestingsgruppa	Oversendes fylkesstyret
<-	8. Skal folk bo i hele landet, må man få likeverdige tjenester uavhengig av i hvilken kommune man bor i	Ordførerne i Oppland	Oversendes fylkesstyret
<-	9. Hedmark og Oppland – Gode busser	Oppland og Hedmark SUL	Oversendes fylkesstyret
-	10. Forebyggende arbeid i politiet	Valdreslagene	Avvises til fordel for resolusjon nr. 1
-	11. Fokus på forebygging mot ungt utenforskap	Toten SUL og Østre Toten Sp (med Region)	Avvises til fordel for resolusjon nr. 1
-	12. Barn og ungdom, vår største ressurs	Ordførerne i Oppland	Avvises til fordel for resolusjon nr. 1
-	13. Framtidas kraftkjelder	Vågå Sp	Avvises til fordel for resolusjon nr. 2
-	14. Resolusjon kraft og Energi	Gran, Søndre Land og Vestre Toten	Avvises til fordel for resolusjon nr. 2
-	15. Energisparing og sol fremfor naturinngrep	Valdreslagene	Avvises til fordel for resolusjon nr. 2
-	16. Naturressursskatt	Fylkestingsgruppa	Avvises til fordel for resolusjon nr. 2
-	17. Redusert Eigenandel	Vågå Sp	Avvises til fordel for resolusjon nr. 3
-	18. Masseuttak i elveløp	Vågå Sp	Avvises til fordel for resolusjon nr. 3
-	19. Innlandets vegval – vedlikehold eller nybygging?	Oppland SUL	Avvises til fordel for resolusjon nr. 3
-	20. Matjord skal vernes, men også drives	Ordførerne i Oppland	Avvises til fordel for resolusjon nr. 3
-	21. Vi kan ikke reparere uten å forebygge	Ordførerne i Oppland	Avvises til fordel for resolusjon nr. 3
-	22. Framtidas sykehustilbud i innlandet	Ordførerne i Oppland	Avvises til fordel for resolusjon nr. 4
-	23. Uavhengige representanter - et demokratisk problem	Gran Sp	Avvises
<-	Vi ser det ikkje før vi trur det!	Oppland SK	Oversendt fylkesstyret
<-	Dyrtid	Oppland SK	Oversendt fylkesstyret

33

34 **1. Ungt utenforskap**
35 **(samskrevet versjon av resolusjon nr. 10, 11 og 12)**

36 Barn og ungdom er vår største og viktigste ressurs i samfunnet. Det at de opplever å
37 lykkes med livene sine, at de synes livet er godt og meningsfylt, og at de finner glede i å
38 gjøre en jobb for samfunnet er svært viktig. Statistikk viser at én av fem mellom 20-29 år i
39 Oppland ikke er i arbeid eller utdanning.

40 Vi krever en omfordeling av midler, slik at kommunene kan prioritere tidlig innsats, og
41 forebyggende tiltak i barnehage, skole, kulturskole og helsestasjon. Dette er arenaer for
42 kulturbygging, helsefremmende- og sosialt utjevnerende tiltak.

43 Vi har tre hovedarenaer for forebygging: Spedbarnsalder, barnehage og skole. Generelt
44 sett ønsker vi å styrke helsestasjonene inn mot oppvekst, barnehage, skole og hjemmet
45 for å hjelpe familiene som trenger det.

46 Skolemiljø og ungdommenes livskvalitet må få større fokus i prioritering av videregående
47 skole; miljø og fag framfor stykkpris og sentralisering

48 Dessverre har tallene for barn med psykiske lidelser steget jevnt siden 1992.
49 Debutalderen for depresjonsdiagnoser er i ungdomsskolealder og 70% av alle
50 uføretrygdede mellom 20-35 år skyldes psykiske lidelser. Selvmord er også den
51 hyppigste årsaken til død i denne aldersgruppen. Dette viser at å satse på tidlig innsats på
52 tvers av fagområder og sektorer med fokus på forebygging og helsefremming er svært
53 viktig, helt fra spedbarnsalder. En nøkkel i forebyggende arbeid i politiet er
54 politikontaktsressursen. Politikontakten har som oppgave å forebygge, se, lytte og
55 kommunisere med barn og unge.

56 **Oppland Senterparti vil:**

- 57 • Sikre et bedre samarbeid mellom helsestasjon og barnehager/skoler og
- 58 hjemmene, for å ruste foreldre i oppdragerollen
- 59 • Prioritere forebyggende tiltak for barn og unge som skaper trygge arenaer og
- 60 fritidstilbud til de unge.
- 61 • At staten skal prioritere støtte til offentlig og privat næringsliv slik at disse kan lage
- 62 arbeidstilbud med lavere terskel for ungdom.
- 63 • Prioritere kompetanseheving i skoler og barnehager for å kunne ivareta alle barn.
- 64 • Øke rammen for spesialpedagogiske tiltak for de barna som har særskilte behov.
- 65 • Styrke politiet med mer ressurser til forebygging og synlighet i lokalsamfunnet.

66 **Innsendt av Resolusjonkomiteen**

67 **2. Framtidas kraft og energi** 68 **(samskrevet versjon av resolusjon nr. 13, 14, 15 og 16)**

69 Vi står framfor et stadig økende kraftbehov, mye på grunn av utfasing av fossile
70 energikilder. Derfor trengs det mer fornybar energi nå og mer utbygging av
71 fjernvarmeanlegg for å erstatte bruken av elektrisitet til oppvarming.

72 Vi må finne måter for å redusere energiforbruk og produsere mer fornybar energi,
73 uten for store naturinngrep. Energisparing og energieffektivisering er derfor viktig.
74 Oppgradering av vasskrafta er ett eksempel. Stimulering til produksjon av solkraft
75 på tak og bergvarme, samt småskala vind- og vannkraft er andre eksempel på
76 tiltak med lite konflikt og bruk av natur.

77 Vi må bygge ut mer regulerbar vannkraft, for å balansere vind- og solkraft og kun
78 eksportere kraft det ikke er behov for i Norge. Skal vi lykkes med økt kraftproduksjon, må
79 også kraftinntektene komme lokalsamfunnene til gode i større grad enn i dag.

80 I dag presenteres kjøp av strøm som en hvilken som helst annen vare vi kan være
81 uten om prisen blir for høy. Strøm kan vi ikke kutte ut eller erstatte. Nok
82 tilgjengelig kraft og energi over hele Innlandet er avgjørende for å bidra til å øke
83 norsk eksport og erstatte fallende oljeinntekter. Det sikrer mulighet for
84 arbeidsplasser, grønn utvikling og velferd for framtida.

85 **Oppland Senterparti vil:**

- 86 • At kraftnettet og kraftproduksjonen må bygges ut og forsterkes for økt
87 industri- og vareproduksjon.
- 88 • At kraftmarkedet må underlegges nasjonal kontroll og kraftproduksjonen må
89 være på norske hender.
- 90 • At vannmagasiner må underlegges nasjonal kontroll for prioritering av kraft, til
91 innenlands forsyning.
- 92 • At Norsk sokkel må drives uten elektrifisering med landstrøm.
- 93 • At det skal startes en nasjonal utredning av muligheter for bruk av kjernekraft.
- 94 • At regelverket for konsesjon på vind og kjernekraft må endres slik det gis
95 konsesjon kun til norske selskaper. Hjemfallsretten utvides til å omfatte salg
96 av slike selskaper.
- 97 • At regjeringen må gjøre det mer lønnsomt for næringsliv, husstander og
98 offentlige institusjoner å gjøre energisparetiltak og installere solcelleanlegg
99 der overskudd kan selges på nettet.
- 100 • Bygge ut fjernvarmeanlegg, og benytte biomasse og restavfall som
101 energikilde.
- 102 • Stimulere til økt bruk av bergvarme og videreutvikling av boreteknologien.
- 103 • At naturressursskatten som tilfaller kommuner og fylkeskommuner må
104 inflasjonsjusteres, og må omfatte all kraftproduksjon.
- 105 • At det skal etableres et marked og en infrastruktur for biogass til transport i
106 Innlandet

107 **Innsendt av Resolusjonkomiteen**

108 **3. Beredskap – Nå er det alvor!**
109 **(samskrevet versjon av resolusjon nr. 17, 18, 19, 20 og 21)**

110 Totalberedskapskommisjonen har på oppdrag fra regjeringen lagt frem hvordan de
111 samlede beredskapsressursene kan benyttes best mulig. Denne resolusjonen omhandler
112 tre beredskapstemaer.

113 **Matjord** er en knapp ressurs og det er ulike naturgitte forutsetninger for produksjon i vårt
114 langstrakte land. Vi skal nå målet om femti prosent selvforsyningsgrad, vi skal sikre norsk
115 matberedskap og sørge for at vi fortsatt har matproduksjon i hele landet. Da må vi ha en
116 tydelig kanaliseringpolitikk som prioriterer mjølk- og kjøttproduksjon i dal- og
117 fjellbygdene, mens man prioriterer kornproduksjon der man har de beste klimatiske
118 forutsetningene for korn. Dette er avgjørende for å få en nødvendig økning i
119 lønnsomheten for landbruket i hele landet. For Senterpartiet handler det om å oppnå
120 våre egne uttalte mål.

121 **Oppland Senterparti vil:**

- 122 • At regjeringa følger opp Hurdalsplattformen, og legger frem og gjennomfører en
123 opptrappingsplan for trygg matproduksjon på norske ressurser og setter et mål
124 for selvforsyningsgrad av norske jordbruksmatvarer, korrigert for import av
125 fôrråvarer, på 50 prosent.

126 **Vegene** er livsnerven i samfunnet; de knytter sammen fylket, gjør det mulig å komme seg
127 til arbeid, skole og helsetjenester og er en avgjørende faktor for næringslivet og
128 beredskapen. Innlandet fylkeskommune må innføre en tydelig strategi som prioriterer
129 vedlikehold og opprustning av eksisterende veger. Ved større naturhendelser som
130 påvirker hovedvegnettet, blir fylkesvegene våre kritiske beredskapsveger; en avgjørende
131 rolle for å opprettholde tilgjengeligheta og tryggheten for innbyggerne i Innlandet.
132 Trygge og gode veger er viktig for beredskapen.

133 **Oppland Senterparti vil:**

- 134 • At fornyingsprofilen skal videreføres og styrkes, med sterk vektlegging av å ta
135 vare på og forbedre eksisterende veger framfor å bare fokusere på å bygge nytt.

136 **Naturskader** skjer oftere og er mer omfattende enn før. Vi må være forberedt på skade
137 og vi må ha virkemidler for å gjenopprette når skaden har skjedd. Flomsikring langs
138 elvene er god beredskap.

139 **Oppland Senterparti vil:**

- 140 • Åpne for mer omfattende masseuttak i elver som er utsatt for flom. Dette er den
141 billigste og beste flomsikringa. Regjeringa må også forenkle regelverket knyttet til
142 masseuttak fra elver.
- 143 • At NVE sine rammer må økes betydelig og prioriteringskriteriene endres, slik at
144 NVE også får i oppdrag å gjennomføre sikring av jordbruksarealer.
- 145 • At egenandelen til distriktene i naturskadeordningen skal reduseres, og erstatning
146 må også kunne dekke flomsikringstiltak for å forebygge framtidige skader.

147 **Innsendt av Resolusjonkomiteen**

148 **4. Framtidas sykehusstilbud i Innlandet**

149 **(Omskrevet versjon av resolusjon nr. 22)**

150 Med regjeringens vedtak om etablering av Mjøssykehuset vil Innlandet få et av Europas
151 fremste sykehusstilbud. Dagens utfordringer med økonomi og mangel på helsepersonell,
152 viser at dette vedtaket er helt avgjørende for at innbyggerne i Innlandet skal ha et
153 bærekraftig, robust og fremtidsrettet sykehusstilbud i fremtiden.

154 Oppland Senterparti understreker viktigheten av å fortsatt holde fast på målbildet i
155 Sykehuset Innlandet. En ytterligere funksjonsdeling vil svekke fagmiljøene, øke
156 driftskostnadene og totalt sett gi et dårligere sykehusstilbud til Innlandet. Videre må man
157 holde fremdriftsplanen i prosjektet.

158 Vi har ventet lenge nok på et endelig vedtak i sykehussaken. Oppland Senterparti krever
159 at SP/AP-regjeringen sikrer et bredest mulig forlik i Stortinget, og sørger for at
160 nødvendige budsjettvedtak blir gjort i tråd med de vedtatte planene så raskt som mulig.

161 Oppland Senterparti oppfordrer til å forene kreftene for å jobbe sammen om framtidens
162 sykehusstilbud. Lytt til fagfolkene, pasientene og det store flertallet i sykehussaken!

163 **Oppland Senterparti vil:**

- 164 • Starte byggingen av nytt Mjøssykehus i 2025 i tråd med regjeringens vedtak.
- 165 • At sykehusstrukturen etableres og bygges i tråd med regjeringens vedtak. Dette
166 inkluderer nødvendig opprusting av Lillehammer sykehus som akuttstusykehus og et
167 barselhotell og oppfølging av barselkvinner ved sykehuset i Elverum.
- 168 • At Sykehuset Innlandet skal få større økonomisk selvråderett og ikke skal bidra til å
169 finansiere byggingen av Oslo Universitetssykehus.

170 **Innsendt av Resolusjonkomiteen**

171 **5. Ein god veg, er ein trygg veg. La riksvegane i Oppland bli**
172 **trygge å ferdast på.**

173 Det er om dagen mykje prat om ny veg her og der i Oppland, utbygging og ikkje. NTP er i
174 2024 ein stor sak. Når kjem den nye vegen, og kor skal den gå. Det einaste som er at
175 dette er snakk om kunn nokre få strekningar. I Oppland har oss mange vegar som er ein
176 riksveg, og dette er både mellom sør og nord, aust og vest.

177 Det einaste som har skjedd på mange av desse strekningane er at mange liv har gått tapt
178 etter vegen. Berekningar frå Transportøkonomisk institutt viser nemleg at ein person
179 drept i trafikken, kostar samfunnet 35,3 millionar kroner. Ein person som blir hardt skadd,
180 kostar 12,4 millionar. Med dessa pengane kunne ein bygd mykje ny veg. Kvifor blir ikkje
181 slike strekningar som ligg mellom f.eks. E6 Otta/Dombås prioriter i små utbyggingar som
182 ikkje kostar stort, men som kunn vore med å gjort vegen til ein trygg og god veg.

183 Med små oppdelte prosjekter kan dei lokale mindre entreprenørar være med i
184 konkurrans om å få jobben, og ikkje bære dei stor riksentreprenørar.

185 Ved å jobbe seg gradvis til ein betre veg med utbygging av små strekningar av vegar blir
186 prislappen mindre og ein får meir veg ut av pengane.

- 187
- Oppland senterparti skal jobbe med å få vegar med stor trafikk som ikkje har nokon plan i framtida inn til prioritering både som små prosjekt men også større.
 - Det trengs ikkje fire felts veg, men utbetring av skumle svingar og breidding av sjølve vegen å få inn gul stripe med riklefelt på alle strekningar.
 - Sjå på enkelte strekningar som eit større prosjekt inn i NTP, og med dette frå fjernet stygge strekningar som sikre trafikkanten for fleire tragediar langs vegane.
- 188
189
190
191
192

193 **Innsendt av Oppland Senterungdom**

194 **6. Oppland Senterparti går imot ny opplæringsmodell på** 195 **Vg3 Landbruk**

196 I dag kan elever få agronomkompetanse gjennom Vg1 og Vg2 Naturbruk etterfulgt av
197 Vg3 Landbruk. Dette er en modell som gir gode muligheter til både teoretisk kunnskap
198 og praktiske øvelser, både ved naturbruksskolene og i kortere perioder med praksis hos
199 bønder med ulike produksjoner. Det siste året på Vg3 Landbruk med vekt på
200 driftsledelse og økonomi er svært viktig for de elever som senere skal bli bønder og
201 selvstendig næringsdrivende. Dette 3-årige løpet bryter imidlertid med
202 standardmodellen innen yrkesfag som er 2 år i videregående skole etterfulgt av 2 år som
203 lærling i en godkjent lærebedrift, før avlegging av fagprøve.

204 Oppland Senterparti mener at dagens modell innen landbruksutdanning på
205 videregående nivå fungerer bra og gir elevene gode muligheter til praksis innen ulike
206 produksjoner og arbeidsoppgaver. Det vil også være svært uheldig å fjerne Vg3 med sine
207 læreplanmål, som ikke vil bli ivaretatt i en 2+2-modell.

208 I dagens landbruk vil det bli svært krevende å skulle skaffe tilstrekkelig antall
209 læresteder slik at alle elever får tilstrekkelig variert praksisbakgrunn. Eget
210 opplæringskontor vil også måtte opprettes, og alt dette sammen med utgifter til
211 læresteder vil kreve store ressurser, samtidig som det vil svekke driftsgrunnlaget ved
212 naturbruksskolene. Mangel på læresteder kan medføre risiko for at elever ikke får
213 fullført påbegynt utdanning slik som planlagt.

214 Voksenagronomutdanningen er basert på dagens modell, og vil ikke kunne videreføres
215 om 2+2-modellen blir innført. Svært mange vordende gårdbrukere benytter seg av dette
216 populære utdanningstilbudet.

217 Både landbruket og samfunnet generelt står overfor store utfordringer der kompetanse
218 innen grønne fag blir helt avgjørende. Oppland Senterparti mener det vil være et
219 tilbakeskritt for landbruksnæringa om dagens modell for agronomutdanning blir endret,
220 og fraråder derfor innføring av 2+2-modell.

221 **Fylkestingsgruppa**

222 **7. Nytt inntektssystem skal sikre like gode tjenester i hele** 223 **landet**

224 **Oppland Senterparti vil jobbe for gode og rettferdige inntektssystem som sikrer** 225 **Innlandet og kommunene våre gode rammevilkår.**

226 Nye inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner må justeres slik at de fører til
227 bedre fordeling og mulighet for å utvikle gode lokalsamfunn i hele landet. I «Nasjonale
228 forventningar til regional og kommunal planlegging 2023-2027» står det at «regjeringa vil
229 legge til rette for busetting, næringsutvikling og eit godt tenestetilbod i bygd og by i heile
230 landet. Det er spesielt viktig å sikre at det blir lagt til rette for vekst og utvikling i område
231 med svak eller negativ utvikling i folketalet». Dette må vi kunne si gjelder Innlandet og
232 kommunene her og da må også det nye inntektssystemet speile det.

233 Rammetilskuddet til fylkeskommunene for 2024 er beregna ut fra det nye
234 inntektssystemet som ble lagt fram i «Kommuneproposisjonen» for 2024. Det kom
235 endringer som tok mer hensyn til vedlikeholdsbehov for fylkesveier og reiseavstander og
236 innbyggerkriteriet ble vekta ned. Det er svært store endringer fra anslaget på
237 fordelingsvirkninger som kom fram av kommuneproposisjonen og det som ble reelle
238 fordelingsvirkninger i statsbudsjettet.

239 I statsbudsjettet kom endelige fordelingsvirkninger på 29 mill. kroner for Innlandet, ned
240 fra 143 mill. kroner i kommuneproposisjonen. Dette er en forskjell på 114 mill. kroner, som
241 oppstår fra framlegginga av kommuneproposisjonen i mai, til statsbudsjettet blei framlagt
242 i oktober.

243 Rammetilskuddet til kommunene blir også sett på nå gjennom prosessen med nytt
244 inntektssystem for kommuner. Vi vil stå ovenfor de samme utfordringene her som fylket
245 har gjort. Omfordelingsmodellen for kommunene er kompleks, uoversiktlig og ble utvikla
246 tilbake på 1980-tallet. Inntektsmodellen klarer ikke på en rettferdig måte å fordele i
247 hensynet mellom de demografiske, geografiske og sosiokulturelle faktorene som i stadig
248 større grad påvirker kommunenes utgifter. Inntektssystemet må i større grad bli
249 rammefinansiert og mindre som stykkpris.

250 Innlandet har et stort distrikt med store avstander og lange verdikjeder og vi ønsker å
251 bidra til å legge til rette for grønn omstilling og økt bærekraftig verdiskaping som gir
252 lønnsomme arbeidsplasser. Det er også nasjonale forventninger til at «Gode
253 lokalsamfunn er grunnsteinar i ei berekraftig utvikling, og det er viktig å motverke
254 sentralisering som svekkjer lokale tenester og tilbod. Levande distrikt er også avgjerande
255 for å sikre matproduksjonen og at jordbruksareala blir halde i drift.»

256 Disse forventningene ønsker vi på alle måter å møte, men da må vi ha rammer som gjør
257 at fylkeskommunen kan vedlikeholde fylkesveiene, opprettholde et godt videregående
258 skoletilbud og kunne satse på kollektivtransport også i Innlandet. Vi må sikre kommunene
259 våre rammer som gjør at de kan møte de demografiske utfordringene med gode skole-
260 og helsetilbud og en arealutvikling som legger grunnlag for verdiskaping.

261 **Fylkestingsgruppa**

262
263

8. Skal folk bo i hele landet, må man få likeverdige tjenester uavhengig av i hvilken kommune man bor i.

264 Det er stor forskjell i skatteinntektene i kommune-Norge. Dette skyldes bl.a.
265 næringsstruktur, demografi og hvor stor del av befolkningen som er yrkesaktive. Men
266 først og fremst påvirkes kommuneøkonomien av folks privatøkonomi. Dette er en
267 faktor som kommunene vanskelig kan påvirke. Selv om dages inntektssystem sørger
268 for en inntektsutjevning opp til 93 % av landsgjennomsnittet er spriket mellom de
269 skattesvake og skattesterke kommunene stort. Samtidig har mange skattesvake
270 kommuner høyere driftskostnader pr innbygger enn skattesterke kommuner. Dette øker
271 utfordringen med å gi et likeverdig tjenestetilbud i kommune-Norge. Oppland
272 Senterparti mener denne forskjellen må utlignes gjennom en kraftigere utjevning av
273 skatteinntektene der målet må være 100% utjevning.

274 En endring i inntektssystemet betyr omfordeling av penger mellom skattesterke og
275 skattesvake kommuner. Dette skaper politiske motkrefter fra de skattesterke
276 kommunene. Målet med en endring av inntektssystemet må være å sikre at alle
277 kommunene har en økonomisk evne til å gjøre jobben for sine innbyggere gjennom å
278 tilby likeverdige tjenester. Samtidig må man ha et system som tar hensyn til spesielt
279 krevende oppgaver som i lys av ulike rammebetingelser skaper et ekstra
280 finansieringsbehov. Det krever at man i mindre grad beregne kostnadene ut fra
281 stykkprisfinansiering, og i større grad basere seg på reelle driftsutgifter i den enkelte
282 kommune.

283 Oppland Senterparti mener inntektsutvalgets forslag om utjevning av konsesjonskraft,
284 havbruksfond, samt eiendomsskatt på kraftanlegg, vindkraft, kraftnett og anlegg
285 omfattet av særskatteregler for petroleum ikke skal regnes som en del av
286 skatteinntektene og derfor heller ikke en del av utjevningen. Gjennom
287 naturressursskatten fordeles allerede en del av kraftinntektene på kommunene der Oslo
288 får den største andelen med 162 millioner. Med en omfordeling etter inntektsutvalgets
289 modell er det Oslo, Bergen, Trondheim, Kristiansand, Stavanger og Bærum som får den
290 største andelen av utjevningen. Oppland Senterparti vil understreke betydningen av
291 følgende formulering i Hurdalsplattformen: «sikre at lokalsamfunn som stiller sine
292 naturressurser til disposisjon for utbygging får mer igjen for det og sikrer en rettmessig
293 del av verdiskapingen herunder endret skattlegging av vindkraft» At samfunnskontrakten
294 ligger fast og at en større del av verdiskapingen blir igjen hos vertskommunene er en
295 forutsetning for at man skal nå målet om økt kraftproduksjon i årene som kommer.

296 Innsendt av:

- 297 • Edel Kveen, ordfører i Skjåk
- 298 • Mariann Skotte, ordfører i Lesja
- 299 • Magne Vorkinn, ordfører i Dovre
- 300 • Eldri Siem, ordfører i Sel
- 301 • Ole Tvette Muriteigen, ordfører i Sør-Fron
- 302 • Anette Musdalslien, ordfører i Gausdal
- 303 • Ola Tore Dokken, ordfører i Nordre Land
- 304 • Bror Helgestad, ordfører i Østre Toten
- 305 • Haldor Ødegård, ordfører i Vestre Slidre
- 306 • Knut Arne Fjelltun, ordfører i Nord-Aurdal
- 307 • Marit Hougsrud, ordfører i Sør-Aurdal
- 308 • Linda Mæhlum Robøle, ordfører i Etnedal

309 **9. Hedmark og Oppland – Gode busser?**

310 I dag går det få bussforbindelser mellom øst og vest i Innlandet, henholdsvis tidligere
311 Hedmark og Oppland. Det gjør blant annet at elever på videregående ofte må gå på
312 videregående skole i de gamle fylkene.

313 I dag går det ca 15 elever fra Nord-Gudbrandsdal på Storsteigen Videregående skole i
314 Alvdal. Mellom Dombås og Dalholen går det ikke fylkeskommunal rutebuss. Elevene må
315 derfor ta tog til Hjerkin, og kjøre bestillingsrute mellom Hjerkin og Folldal.
316 Bestillingsruta går kun mandag til fredag. Dette legger ikke til rette for hybelboere fra
317 nord-Gudbrandsdalen som går på Storsteigen.

318 For en elev som bor i Folldal er det 60 km til Nord-Gudbrandsdal vgs avd. Dombås og
319 62km til Nord-Østerdal videregående skole. Det vil derfor være like langt å ta buss
320 østover som vestover. Det bør også da være en reell valgmulighet om en skal gå på
321 skole på Tynset eller på Dombås, og da er et busstilbud nødvendig.

322 For elevene som vil fortsette å bo hjemme vil det være kostbart å måtte ta tog eller buss
323 drevet av VY eller SJ, og ikke drevet av fylkeskommunen. Selvom grensen for å få
324 borteboerstipend 40km til skolestedet fra hjemmet, er det mange som fortsatt ikke vil bo
325 på hybel. Dette er viktig for Oppland Senterparti å legge til rette for at alle elever skal
326 trives på videregående, om det så er å bo hjemme, fremfor på hybel eller internat.

327 Innlandet fylke er kommet for å bli. Oppland Senterpartiet ønsker derfor at
328 fylkeskommunen legger til rette for at både elever og andre kan ta buss fremfor å kjøre
329 bil mellom Hedmark og Oppland.

330 Oppland Senterparti mener at:

- 331 • bussDet skal opprettes et fylkeskommunalt rutebusstilbud mellom Dombås og
332 Folldal.

333 **Innsendt av Oppland og Hedmark Senterungdom**

334 **10. Forebyggende arbeid i politiet**

335 Oppland Senterparti registrerer med uro en stor nedgang i politiets muligheter til å
336 prioritere forebyggende arbeid. Politiet bruker alle tilgjengelige ressurser på ordinær vakt
337 og beredskap. Det er et paradoks når forebygging er primærstrategien i politiets arbeid.
338 Vi har mistet mye i tiden etter Solbergregjeringens sentraliserende politireform, både når
339 det gjelder beredskap og forebygging. Politikontaktressursen er skåret helt ned til beinet.
340 I Valdresregionen er det for eksempel kun én politikontakt igjen til å følge opp seks
341 kommuner.

342 Vi ser en økning i narkotikasaker som nå tilfeldigvis blir oppdaget ved at folk bli stoppet i
343 trafikken. Utover det har politiet mistet oversikten og mangler virkemidler for å avdekke
344 ulovlig rusbruk og narkotikasalg. I tillegg virker det til å være en høyere aksept for
345 narkotikabruk hos ungdommen enn tidligere, også blant de yngste. Når det gjelder å
346 forebygge tidlig alkoholdebut som vi vet har stor betydning i det rusforebyggende
347 arbeidet, har f.eks. ikke politiet lenger ressurser til å bistå kommunene med «Utsett». Det
348 er også en økning i antall voldssaker og generell ungdomskriminalitet der utøveren er
349 under 18 år. Politiet må også ha ressurser til å forebygge og jobbe tett mot
350 ungdomsklubbene, elever i ungdomstrinnet og på videregående. Politiet har i tillegg
351 ressursutfordringer på etterforsknings siden, noe som også er en viktig del av
352 politiarbeidet.

353 Oppland Senterparti vil:

- 354 • Styrke politiet med mer ressurser til forebygging og etterforskning.
- 355 • Ha mer synlig politi som bruker tid til å bli kjent i lokalsamfunnet og få oversikt
356 over og kontakt med ungdomsmiljøene.
- 357 • Gi politiet virkemidler til å avdekke salg og bruk av narkotika

358 **Innsendt av Senterpartilagene i Valdres**

11. Fokus på forebygging mot ungt utenforskap

360 I dag kan vi måle ungt utenforskap i statistikk. I Østre Toten kommune er statistikken at
 361 hele 18% mellom 20 og 29 år er utenfor systemet. Det er hele 286stk i denne alderen. Det
 362 vil si at disse er utenfor jobb, NAV, skole eller annen syssel. Vi finner de rett og slett ikke i
 363 systemet. 286stk utgjør omtrent 14 skoleklasser, 19 fotballag og potensielt 286stk nye
 364 arbeidstakere. Disse tallene er skumle. Samfunnet sliter med å sette en pekepinn på hva
 365 dette skyldes, og hva vi kan gjøre med problemet.

366 Hemmeligheten er at disse tallene utløses allerede fra barnehagealder. Som forelder
 367 etter en lang arbeidsdag skal du hente barna i barnehagen. Du skal bare kjapt innom
 368 butikken før middag og handle et par ting. «Kan jeg få?», «jeg vil ha!», «Jeg er tørst» går
 369 igjen i ørene dine når du farer gjennom butikken. -Og hva gjør du da? -Du gir etter og
 370 trasset fortsetter. Dagens barn vokser opp med å få bestemme, herske og kommandere.
 371 Foreldre tørr ikke si nei og barn opplever ikke motstand slik som de burde. Resultatet blir
 372 lite robuste barn. Barnehageansatte er fortvilet over utviklingen, fordi det er de som blir
 373 etterlatt med barneoppdragelsen. Dette forplanter seg inn i skolen, og de er ikke robuste
 374 nok til å takle utfordringer og oppgaver i skolen. Er dette årsak til at en del faller ut i
 375 videregående skole?

376 Dagens foreldre må tørre å si nei. Dagens foreldre må tørre å ta makta tilbake i eget hjem.
 377 Gjør de ikke det, kommer ikke den fremtidige generasjonen til å håndtere verden på en
 378 god og hensiktsmessig måte. Det vil bli mange «nei» i et voksent liv, og uten tilvenning
 379 av motstand fra ung alder, har ikke mennesker noe grunnlag for å takle motstand. Det vil
 380 deretter bli vanskelig å stå i jobb, skole, aktiviteter og det sosiale liv. Barn som har vokst
 381 opp med puter under ermene vil ikke takle motstand man kan møte på en arbeidsplass.
 382 De vil ikke takle å måtte gjøre noe «de ikke har lyst til».

383 Det vil også bli vanskelig for disse barna når de kommer i tenårene og skal få sin første
 384 jobb. Vi i senterungdommen mener at arbeidsgivere har for høy terskel for stillinger
 385 passende ungdom, som gjør det enda vanskeligere for ungdom å stå i jobb. Det er høye
 386 alderskrav og få stillinger en ungdom kan benytte seg av i tenårene. Tenåringer trenger
 387 nødvendigvis ikke store månedslønner som 15-åringer. Det handler mer om sysselsetting
 388 og vane for arbeidsmoral og respekt for andre. Så er vi så heldige i Norge å ha den gode
 389 velferdsstat i tråd med menneskerettighetene, som sikrer at ingen lever i uføre. Vi vil
 390 derfor stille det sårbare spørsmålet om vi kanskje har det for godt? Er det for lett å havne
 391 utenfor? Barn som vokser opp og «vil ikke», er det vanskelig for dem å havne utenfor
 392 eller glir man over i den kategorien med nesten aktiv hjelp fra samfunnet?

393 Generelt sett ønsker vi oss mer tverrfaglig samarbeid mellom helsestasjon og ansatte i
 394 barnehager, for å klare å møte foreldre som trenger klare linjer på barneoppdragelse.
 395 Samfunnet er nødt til å endres til hva kan jeg/vi gjøre for å bidra til at ting blir bra, i stedet
 396 for å vente på at andre instanser skal gripe inn å gjøre jobben for en. Vi har rett og slett et
 397 ego-samfunn som må endres.

398 Vi i Toten senterungdom og Østre Toten senterparti tror at det er for lett å «gi opp». Vi
 399 har derfor noen konkrete tiltak vi vil prioritere, for å forebygge mot ungt utenforskap.

- 400 • Øke grunnbemanningen i barnehager slik at barnehagen har kompetanse og
- 401 personell til å følge opp barnas behov, også barna uten spesielle behov som fort
- 402 faller i gråsonen
- 403 • Øke rammen for spesialpedagogiske tiltak for de barna som har særskilte
- 404 spesielle behov slik at de blir fulgt opp hele dagen i barnehage og skole, slik at de
- 405 unngår å spise av grunnbemanningen.

- 406 • Øke samarbeidet mellom helsestasjonen og barnehageansatte for å ruste
- 407 foreldre i oppdragelsen
- 408 • Økt satsing på en mer praktisk skolehverdag
- 409 • Staten skal prioritere støtte til kommuner slik at offentlig og privat næringsliv kan
- 410 skape arbeidsplasser med lavere terskel for ungdom

411 **Innsendt av Toten Senterungdom og Østre Toten Senterparti (og regionen Toten,**
412 **Land, Hadeland)**

413 **12. Barn og ungdom, vår største ressurs**

414 De unge er vår viktigste ressurs i samfunnet. Det er av aller størst betydning at de unge
415 lykkes med livene sine, at de synes livet er godt og meningsfullt og at de finner glede i å
416 gjøre en jobb for samfunnet.

417 Vi ber om omfordeling av midlar slik at kommunane kan prioritere førebyggjande tiltak i
418 skule, kulturskule og helsestasjon. Dette er verdifulle arenaer for kulturbygging,
419 helsefremmande og sosialt utjamnande tiltak.

420 Psykiske lidningar blant unge har hatt ei jamn auke sidan målingane begynte i 1992.
421 Debutalderen for depresjonsdiagnose er i ungdomsskulealder, og 70 % av alle
422 uføretrygda i alderen 20-35 år skuldast psykisk lidning. Sjølv mord er den hyppigaste
423 årsaka til død blant unge (www.arneholte.no). For førebygging har vi tre arenaer som er
424 viktigare enn andre; spedbarnsalder, barnehage og skule. I ein samfunnsretta
425 førebyggingsstrategi ber vi om å styrke helsestasjonane inn mot oppvekst, barnehage og
426 skule. Helsestasjonane må styrkast som den førande fagetaten i oppvekstreformen, og
427 som ein viktig del av barnehage-/skuletilbodet i kommunen og fylkeskommunen.

428 Samstundes ber vi om å styrke kultur og kulturskuletilbodet inn i SFO som ei viktig
429 kompetanse, men òg som førebyggjande helseressurs fordi helse blir produsert i
430 kvardagen der folk lever liva sine. For kvar krone vi investerer i å trene barn i sosiale og
431 emosjonelle ferdigheiter i skolen for å førebyggje depresjon, sparer vi fem gonger
432 investeringskostnadene i løpet av tre år.

433 I samband med å sjå ungdom som ressurs og framtidshåp ber vi om at fylkeskommunen
434 blir satt i stand til å ta i vare skulemiljø som leverer gode resultat på gjennomføring både i
435 teoretiske og praktisk- og estetiske fag. Skulemiljø og ungdommanes livskvalitet må få
436 større fokus i prioritering av vidaregåande skule; miljø og fag framfor stykkpris og
437 sentralisering.

438 **Innsendt av:**

- 439 • Edel Kveen, ordfører i Skjåk
- 440 • Mariann Skotte, ordfører i Lesja
- 441 • Magne Vorkinn, ordfører i Dovre
- 442 • Eldri Siem, ordfører i Sel
- 443 • Ole Tvette Muriteigen, ordfører i Sør-Fron
- 444 • Anette Musdalslien, ordfører i Gausdal
- 445 • Ola Tore Dokken, ordfører i Nordre Land
- 446 • Bror Helgestad, ordfører i Østre Toten
- 447 • Haldor Ødegård, ordfører i Vestre Slidre
- 448 • Knut Arne Fjelltun, ordfører i Nord-Aurdal
- 449 • Marit Hougsrud, ordfører i Sør-Aurdal
- 450 • Linda Mæhlum Robøle, ordfører i Etnedal

451 **13. Framtidas kraftkjelder**

452 Vi står framfor eit stadig aukande kraftbehov, både innanlands og utanlands, mykje
453 grunna utfasing av fossile energikjelder. Sjølv om ein kan effektivisere eksisterande
454 vasskraftanlegg er det begrensa kor mykje meir energi ein kan få ut av dette. Landvind
455 synest å vera lite aktuelt grunna motstand på lokalt nivå. Havvind er foreløpig lite
456 lønsamt og bølgekraft manglar teknologiske løysingar. Desse kraftkjeldene er også
457 varierende i produksjonsevne grunna værforhold.

458 Vi meiner difor at kjernekraft verkar som det mest hensiktsmessige av energikjeldene vi
459 har tilgjengeleg. Senterpartiet har allereie stilt seg positive til dette, men ein må auke
460 tempoet slik at ein har denne kjelda klar når ein etterkvart skal endeleg avslutte
461 fossilindustrien. Kjernekraft er også dyrt å byggje ut og ein ser det difor som naudsynt at
462 ein kjem i gang med dette nokså fort. Dersom ein byggjer både kompetanse og
463 infrastruktur over tid vil ein på sikt kunne redusere kostnadane med bygging av nye slike
464 anlegg.

- 465 • Oppland Senterparti meiner at ein må intensivere arbeidet med utbygging av
466 norsk kjernekraft for å motverke den kommande energimangelen.

467 **Innsendt av Vågå SP**

468 **14. Resolusjon kraft og energi**

469 Det er forslag om et betydelig antall vindturbiner på et stort utmarksområde i Søndre
470 Land, Vestre Toten og Gran. Liknende anlegg er foreslått etablert flere andre steder i
471 landet. Vi erkjenner at næringslivet har behov for stabil kraft på samme måte som
472 husholdningers kraftbehov i Norge for en stor del er basert på elektrisk kraft. Ustabil kraft
473 fra vindturbiner eller solkraft kan ikke løse behovet året igjennom, men kraft fra
474 solcellepaneler forbruker ikke arealer på samme måte som industriområder med
475 vindkraft. Vind og solkraft er avhengig av tilgang på balansekraft fra stabil vannkraft.

476 Ustabil vindkraft i stor skala er storforbruker av arealer gjennom direkte nedbygging og
477 påvirker store arealer i vindkraftverkenes nærområder. Produksjonsskog i alle
478 hogstklasser blir avvirket for tilgang gjennom veger og oppstillingsplasser,
479 beiteområder forringes kraftig, myrer dreneres og ødelegger for vannhusholdning samt
480 evne til å lagre karbon, leveområdene for viltlevende dyr ødelegges. Naturopplevelser
481 som jakt og rekreasjon gjennom friluftsopplevelser blir sterkt forringet.

482 Norge har på ingen måte underskudd på elektrisk kraft i dag. Et eventuelt underskudd
483 skapes bevisst gjennom å tillate eksport utover det som er Norges årlige produksjon
484 utover eget forbruk. I tillegg framprovoseres det et mulig underskudd på kraft gjennom å
485 tillate etablering av svært kraftkrevende anlegg innen digital industri, eksempelvis Tik
486 Tok , Google og serveranlegg for kryptovaluta. Ved fri etablering av slike klynger, kan de
487 raskt komme opp i et forbruk på 10% av Norges produksjon.

488 Norge har i noen områder fordelingsnett med for lav kapasitet. En forsterkning av dette
489 vil kunne gi bedre kraftflyt mellom overskuddsområder og underskuddsområder, men
490 samtidig øke muligheten for at kraften kan selges ut av landet. Gjennom oppgraderinger
491 av eksisterende vannkraftverk sier NVE det er mulig å hente ut nye 6 - 8 Twh , uten å
492 bygge ut flere vassdrag!

493 Oppsummert.
494 Nok kraft og energi er avgjørende beredskap i det kalde nord. Dette er det viktig å ha en
495 plan på, vi må bruke de ressursene vi har uten å ødelegge natur. Vi bør heller ikke
496 eksportere kraft vi sjøl trenger i det regimet som EUs tredje energipakke medfører. Vi må
497 basere oss på stabil kraft og energi som vi kan produsere sjøl, og kun eksportere kraft vi
498 ikke har behov for sjøl. Det er viktig at kraftproduksjonen er på norske hender, spesielt av
499 beredskapsmessige hensyn. Skogen må være et stikkord her med fornybar energi og det
500 grønne skiftet.

501 Vi vil:

- 502 • Utbedre / forsterke fordelingsnettet for bedre flyt mellom regioner.
- 503 • Utbedre eksisterende vannkraft med de tiltak som NVE beskriver, turbiner og
- 504 tunneler.
- 505 • Satse på Små, Modulære kjernereaktorer (SMR) beliggende i nærheten av
- 506 kraftkrevende industri der de kan levere krafta direkte uten å måtte inn på nettet.
- 507 • Gjøre det mer lønnsomt for næringsliv, husstander og offentlige institusjoner å
- 508 installere solcelleanlegg der krafta også kan selges ut på kraftnettet. Dette krever
- 509 ikke forbruk av nye arealer i LNF områder.
- 510 • Bygge ut fjernvarmeanlegg, benytte biomasse og restsjøppel som energikilde.
- 511 • Norge er en stormakt på dyphavs boreteknologi. Vi kan utvikle og bruke denne
- 512 kompetansen på boring av dype brønner ned i jordskorpen for å hente ut energi.

513 **Innsendt av senterpartilagene i Gran, Søndre Land og Vestre Toten**

514 **15. Energisparing og sol framfor naturinngrep?**

515 **Innleiing/Problemstilling**

516 Vi treng meir tilgjengeleg fornybar kraft, men må klare å finne mest mogleg av dette utan
517 å ta av urørt natur. Oppland Senterparti meiner vi må ha nokre reglar for kva som er gode
518 tiltak innan energisektoren.

519 **Saksutgreiing**

520 Det har blitt auka konflikt mellom ny energiproduksjon og bruk av urørt natur. Dette gjer
521 at det grøne skiftet blir vanskeleg å gjennomføre. Vi må finne måtar å både redusere
522 energiforbruk og produsere meir fornybar energi utan store naturinngrep. Energisparing
523 og effektivisering er difor viktig. Oppgradering av vasskrafta er eit eksempel. Produksjon
524 av solkraft på tak og jordvarme er andre eksempel på tiltak med lite konflikt og liten bruk
525 av natur. ENØK-tiltak og hardare prioritering av kva ein nyttar straum til, er andre særst
526 viktig tiltak. Potensialet for bergvarme til oppvarming og nedkjøling av norske bygningar
527 er på minst 30 twh. For solceller på norske tak rundt 60 twh.

528 **Tiltaksliste:**

- 529 • Ingen nye privathus eller næringsbygg utan bergvarme, sol eller annan
530 energiproduksjon. Styrk støtteordningane gjennom Enova.
- 531 • Unngå skatt på sal av straum frå mindre energiproduksjonsanlegg.
- 532 • Unngå elektrifisering av sokkelen med landstraum. Sokkelen må bruke eigen
533 energi og reinse utslepp.
- 534 • Prioriter straum til produksjon av varer, framfor digitale opplevingstenester som
535 datasenter og tiktok.
- 536 • Vindkraft er bra, men i jordbrukslandskap som allereie har preg av inngrep, langs
537 større vegar, til havs og i allereie regulerte industriområde.

538 **Innsendt frå dei seks lokallaga i Valdres.**

539 **16. Kraftproduksjon må komme lokalsamfunnene til gode**

540 Norge har en kraft- og energikrise, og det er bred enighet om at kraftproduksjonen må
541 økes betydelig i årene som kommer. Dette er viktig for omstillingen fra fossil energi, for
542 arbeidsplasser og for at prisen på strøm ikke skal bli for høy for husholdningene.

543 Selv om Innlandet er en stor nettoprodusent av energi, er kapasiteten i nettet mangelfull.
544 Vi må derfor importere kraft til svært høye priser i perioder av året, samtidig som vi ikke
545 får utviklet eksisterende industri eller etablert ny industri, på grunn av manglende
546 nettkobling. Dette går ut over lokale og regionale arbeidsplasser og ikke minst, folks
547 lommebøker.

548 Oppland Senterparti mener det er viktig med økt kraftproduksjon og et styrket strømnnett.
549 Men skal vi lykkes med dette, må kraftproduksjon komme lokalsamfunnene til gode i
550 større grad enn i dag. Stortinget vedtok i 1997 en naturressursskatt som tilgodeser
551 kommunene med 1,1 øre per kilowatttime og fylkeskommunene med 0,2 øre. Dette har
552 gitt viktige inntekter til lokalsamfunn over hele landet, og et styrket lokalt velferdstilbud.
553 Det har også vært viktig for å bygge folkelig støtte til vannkraftproduksjon.

554 Naturressursskatten har ikke vært inflasjonsjustert siden 1997 og dermed er
555 kompensasjonen som lokalsamfunnene får for å avgi natur, i realiteten halvert, mens
556 staten sitter igjen med en større del av kaken. Dette fremmer ikke folkelig støtte til
557 kraftutbygging.

558 Skal vi lykkes med å øke energiproduksjonen, er det viktig at naturressursskatten
559 inflasjonsjusteres slik at lokalsamfunnene får sin rettmessige del av verdiskapingen. I
560 tillegg må naturressursskatten utvides fra å kun gjelde vannkraft, til all fornybar kraft. At
561 kommuner og fylker også skal ha inntekter fra vindkraft, solkraft og annen
562 energiproduksjon, er helt i tråd med intensjonene til både naturressursskatten og
563 Senterpartiets politikk, nemlig at kraftproduksjon skal komme berørte lokalsamfunn til
564 gode.

565 På denne måten kan vi sikre Innlandet og Oppland mer kraft og nettkapasitet som kan
566 skape nye arbeidsplasser i regionen, større inntekter til viktige velferdstjenester og
567 levelige strømkostnader til husholdningene.

568 **Oppland Senterparti vil:**

- 569 • Inflasjonsjustere naturressursskatten som tilfaller kommunene og
570 fylkeskommunene, og utvide beregningsgrunnlaget fra vannkraft til all
571 kraftproduksjon.

572 **Fylkestingsgruppa**

573 **17. Redusert eigenandel/distriktsandel på flaumsikring**

574 Mange kommunar i distrikts-Noreg har i dag utfordringar med flaumsikringstiltak som må
575 gjennomførast før ein kan vidareutvikle område i kommunen. Dette gjer at mellom anna
576 aktuelle næringsområde blir bandlagt og restaurering av eksisterande bygg eller nybygg
577 blir vanskeleg eller umogleg.

578 Kommunen sitt bidrag til flaumsikringa, også kalla distriktsandelen, er i dag kring 20%.
579 Dette er ei stor økonomisk utfordring for kommunane det gjeld, ettersom ein i praksis er
580 tvinga til å gjennomføre desse tiltaka av omsyn til liv, helse og utvikling.

581 Den totale kostnaden vil ofte stå i misforhold til kommunen sin økonomiske evne, da
582 mange av dei utsette kommunane er små og tiltaka er omfattande og dyre. Dette gjer at
583 det er naudsynt med ein reduksjon av prosentandelen kommunane må bidra med,
584 subsidiært at det blir sett ei øvre grense på prosentandel av kommunen sitt årsbudsjett.

- 585
- Oppland Senterparti meiner at distriktsandelen må bli sett ned til 10% eller at
586 summen blir sett opp mot ein prosentdel av den enkelte kommune sitt totale
587 årsbudsjett.
 - Det er viktig at kommunar som allereie er i prosess med flaumsikring også får
588 denne reduksjonen i distriktsandelen
589

590 **Innsendt av Vågå SP**

591 **18. Masseuttak i elveløp**

592 Det kjem årleg store mengder lausmasser frakta med sideelver ut i vassdraga våre, ofte i
593 samband med flaum og uvær. Massetilførselen forseinkar elvane sin evne til å handtere
594 store vassmengder ved seinare flaumar og forverrar dermed flaumproblematikken.

595 Det er grunna dette naudsynt å fjerne lausmassemengdene i elvane. Dette har tidlegare
596 vore gjort med jamne mellomrom, men i seinare år har det vorte meir restriktivt med
597 grunngjeving av omsyn til naturverdiar og spesielt fisk.

598 Dei siste års omfattande ekstremvær gjer dette høgaktuelt av beredskapsomsyn. Auka
599 masseattlegg gjev utfordringar seinare og når desse tilfella kjem hyppigare vil problemet
600 berre auke.

- 601 • Oppland Senterparti ser det som naudsynt at det blir opna for meir omfattande
602 masseuttak i elvane som kan utgjere ei flaumfare. Dette vil vera den billegaste og
603 beste flaumsikringa ein mange stader kan få

604 **Innsendt av Vågå SP**

605 **19. Innlandets vegval – Vedlikehald eller nybygging?**

606 Kwart år blir store ressursar investert i bygging av nye vegar i Innlandet. Dette er ein
607 nødvendig del av å utvikle infrastrukturen vår og betre tilgjengelegheita til ulike delar av
608 fylket. Likevel må vi ta innover oss at vedlikehald av eksisterande vegar er like viktig, om
609 ikkje viktigare, enn å berre bygge nytt.

610 Innlandet fylkeskommune er Noregs største eigar av fylkeskommunale vegar. Da er det
611 avgjerande å bruke ressursane på ein klok måte for å sikre tryggleiken til dei som nyttar
612 vegane våre. Desse fylkesvegane er livsnerven i mange lokalsamfunn, dei knyter saman
613 fylket, gjer det mogleg for folk å kome seg til arbeid, skule og helsetenester, og er ein
614 avgjerande faktor for næringslivet og turistnæringa.

615 Innlandet fylkeskommune må innføre ein tydeleg strategi som prioriterer vedlikehald og
616 opprusting av eksisterande vegar. Ved å investere i vedlikehald, kan me forlengje
617 levetida til fylkesvegane og redusere kostnadene og ulempene knytta til større
618 reparasjonar og ombyggingar på lang sikt.

619 Ved større naturhendelser som påverkar hovudvegnettet, vert fylkesvegane våre kritiske
620 beredskapsvegar. Desse vegane spelar ein avgjerande rolle i å oppretthalde
621 tilgjengelegheita og tryggleiken for innbyggjarane i Innlandet.

622 Oppland senterparti meiner at:

- 623 • Årsdøgntrafikken skal vektast ned når det kjem til prioritering av nybygging av
624 fylkesvegar i Innlandet. Å berre vurdere trafikkmengde overser andre viktige
625 omsyn som t.d. trafikksikkerheit og behovet til dei som bur og arbeider langs
626 desse vegane.
- 627 • Fornyingsprofilen skal vidareførast og styrkast, med ei sterk vektlegging av å ta
628 vare på og forbetre eksisterande infrastruktur framfor å berre fokusere på å bygge
629 nytt.

630 **Innsendt av Oppland Senterungdom**

631 **20. Matjorda skal vernes, men også drives**

632 Regjeringa ber kommunene styrke innsatsen for å ta vare på matjorda. Oppland
633 Senterparti støtter dette, men ber samtidig regjeringa om å styrke innsatsen for å gjøre
634 det lønnsomt å produsere mat på den samme jorda.

635 Matjord er en knapp ressurs og det er ulike naturgitte forutsetninger for produksjon i
636 vårt langstrakte land. Skal vi nå målet om femti prosent selvforsyningsgrad, sikre norsk
637 matberedskap og sørge for at vi fortsatt har matproduksjon i hele landet er det like viktig
638 nå som på 70 tallet å styre produksjonen opp mot klimatiske biogeografiske
639 forutsetninger. Da må vi ha en tydelig kanaliseringpolitikk som prioriterer mjølk- og
640 kjøttproduksjon i dal- og fjellbygdene, mens man prioriterer kornproduksjon der man har
641 de beste klimatiske forutsetningene for korn. Dette er avgjørende for å få en nødvendig
642 økning i lønnsomheten for landbruket i hele landet. For Senterpartiet handler det om å
643 oppnå våre egne uttalte mål.

644 I Hurdalsplattformen slås det fast at regjeringen skal komme med en tidfestet
645 opptrappingsplan, og at den skal baseres på nytt tallgrunnlag. Det er bekymringsfullt at
646 en slik opptrappingsplan fortsatt ikke ligger på bordet. Vi kan ikke akseptere at norske
647 matprodusenter har en gjennomsnittslønn langt under andre yrkesgrupper.

648 Ifølge tall fra Landbruksdirektoratet er to mjølkebruk lagt ned hver uke det siste året, og
649 svært mange matprodusenter teller på knappene. Nye krav medfører at det er behov på
650 mange gardsbruk for å gjøre langsiktige investeringer. Da trengs det trygghet for at
651 investeringene vil være lønnsomme på sikt. Vi inne i ei skjebnetid for norsk landbruk, og
652 Oppland Senterparti forventer at en forpliktende opptrappingsplan blir lagt fram før årets
653 jordbruksoppgjør.

654 På toppen av en allerede krevende økonomisk situasjon for mange bønder, kommer økt
655 rente. Bønder kan ikke selv kompensere for dette gjennom å øke prisene for det de
656 produserer, slik mange andre næringsdrivende kan. Regjeringen bør på kort sikt derfor
657 også vurdere andre tiltak, som rentekompensasjonsordninger.

658 Videre må matprodusentenes andel av verdiskapinga i verdikjeden for mat økes, slik at
659 bonden oppnår større avkastning av egen produksjon.

660 **Innsendt av:**

- 661 • Edel Kveen, ordfører i Skjåk
- 662 • Mariann Skotte, ordfører i Lesja
- 663 • Magne Vorkinn, ordfører i Dovre
- 664 • Eldri Siem, ordfører i Sel
- 665 • Ole Tvete Muriteigen, ordfører i Sør-Fron
- 666 • Anette Musdalslien, ordfører i Gausdal
- 667 • Ola Tore Dokken, ordfører i Nordre Land
- 668 • Bror Helgestad, ordfører i Østre Toten
- 669 • Haldor Ødegård, ordfører i Vestre Slidre
- 670 • Knut Arne Fjelltun, ordfører i Nord-Aurdal
- 671 • Marit Hougsrud, ordfører i Sør-Aurdal
- 672 • Linda Mæhlum Robøle, ordfører i Etnedal

673 **21. Vi kan ikke reparere uten å forebygge**

674 Ekstremværet «Hans» rammet mange lokalsamfunn i Innlandet hardt. Erfaringene
675 understreker nok en gang behovet for å prioritere arbeidet med klimatilpasning og
676 forebygging høyt. Å forebygge er samfunnsøkonomisk lønnsomt, men kommuner og
677 private grunneiere må settes i stand til å gjennomføre nødvendige sikringstiltak. Dette må
678 være en prioritet i regjeringen sitt arbeid med en ny stortingsmelding om flom og skred.

679 Situasjonen etter «Hans» er særlig alvorlig i landbruket, der mange grunneiere har fått
680 omfattende skader på jord- og skogbruksarealer. Flere steder gir det liten mening å sette
681 i stand igjen ødelagte jordbruksarealer dersom de ikke blir flomsikret.
682 Naturskadeordningen dekker gjenoppretting, men ikke sikringstiltak. NVE på sin side
683 bidrar med midler til sikringstiltak, men ikke av landbruksareal. Oppland Senterparti
684 mener jordvern åpenbart også bør omfatte vern mot naturskade, og mener dette bør
685 være en del av NVE sitt oppdrag.

686 Kommunene ønsker å prioritere flomsikringstiltak, men det krevende å finne rom
687 innenfor trange kommunebudsjetter. I dag strander flom- og skredsikringsprosjekter på
688 at kommunene ikke vil prioritere å betale egenandelskravet på 20 prosent.

689 **Oppland Senterparti mener at:**

- 690 • NVE sine rammer må økes betydelig og prioriteringskriteriene endres, slik at NVE
691 også får i oppdrag å gjennomføre sikring av jordbruksarealer.
- 692 • Egenandelen i naturskadeordninga bør reduseres, og erstatning bør også kunne
693 dekke flomsikringstiltak for å forebygge framtidige skader.
- 694 • Den kommunale egenandelen/distriktsandelen til flom- og
695 skredsikringsprosjekter må reduseres.
- 696 • Regelverket knyttet til masseuttak fra elv må klargjøres og forenkles.

697 **Innsendt av:**

- 698 • Edel Kveen, ordfører i Skjåk
- 699 • Mariann Skotte, ordfører i Lesja
- 700 • Magne Vorkinn, ordfører i Dovre
- 701 • Eldri Siem, ordfører i Sel
- 702 • Ole Tvette Muriteigen, ordfører i Sør-Fron
- 703 • Anette Musdalslien, ordfører i Gausdal
- 704 • Ola Tore Dokken, ordfører i Nordre Land
- 705 • Bror Helgestad, ordfører i Østre Toten
- 706 • Haldor Ødegård, ordfører i Vestre Slidre
- 707 • Knut Arne Fjelltun, ordfører i Nord-Aurdal
- 708 • Marit Hougsrud, ordfører i Sør-Aurdal
- 709 • Linda Mæhlum Robøle, ordfører i Etnedal

710 **22. Framtidas sykehustilbud i Innlandet**

711 Med regjeringens vedta om etablering av Mjøssykehuset vil Innlandet få et av Europas
712 fremste sykehustilbud. Dagens utfordringer med økonomi og mangel på helsepersonell
713 viser at dette vedtaket er helt avgjørende for at Innlandet skal ha et bærekraftig
714 sykehustilbud i fremtiden.

715 Grepene regjeringen har tatt vedrørende låneandelen i nye sykehusprosjekter betyr at
716 den kan utgjøre inntil 90 prosent av styringsramma. Mjøssykehuset vil følgelig kunne øke
717 lånerammene med ca. 800 millioner. Dette gjør at kutt i drift og sparing til egenkapital blir
718 tilsvarende lavere.

719 Oppland Senterparti understreker viktigheten av å fortsatt holde fast på målbildet i
720 Sykehuset Innlandet. En ytterligere funksjonsdeling vil svekke fagmiljøene, øke
721 driftskostnadene og totalt sett gi et dårligere sykehustilbud til Innlandet. Videre må man
722 holde fremdriftsplanen i prosjektet og få på plass en løsning for trafikkbildet i Moelv til
723 beste for pasienter, pårørende og ansatte ved Mjøssykehuset.

724 Vi har ventet lenge nok på et endelig vedtak i sykehussaken. Oppland Senterparti
725 oppfordrer til ro fra mindretallet, og inviterer til å forene kreftene for å jobbe sammen om
726 framtidens sykehustilbud. Lytt til fagfolkene, pasientene og det store flertallet i
727 sykehussaken!

728 **Innsendt av:**

- 729 • Edel Kveen, ordfører i Skjåk
- 730 • Mariann Skotte, ordfører i Lesja
- 731 • Magne Vorkinn, ordfører i Dovre
- 732 • Eldri Siem, ordfører i Sel
- 733 • Ole Tvette Muriteigen, ordfører i Sør-Fron
- 734 • Anette Musdalslien, ordfører i Gausdal
- 735 • Ola Tore Dokken, ordfører i Nordre Land
- 736 • Bror Helgestad, ordfører i Østre Toten
- 737 • Haldor Ødegård, ordfører i Vestre Slidre
- 738 • Knut Arne Fjelltun, ordfører i Nord-Aurdal
- 739 • Marit Hougsrud, ordfører i Sør-Aurdal
- 740 • Linda Mæhlum Robøle, ordfører i Etnedal

741 **23. Uavhengige representanter – et demokratisk problem.**

742 Forlater man et parti gjelder den politiske fratreden perioden ut. Utmeldt person burde
743 erstattes av første vara på lista, men slik er det ikke i dagens valgordning. Dette kan
744 skape politisk uforutsigbarhet, og uheldige forhold mellom tidligere partifeller.

745 Hver valgperiode skjer det uheldige saker hvor representanter melder seg ut av politiske
746 partier. Dette er et nasjonalt problem, og overraskende at det ikke blir gjort noe med.

747 Ny valglov ble vedtatt i 2023. Utmelding og overgang til andre partier har vært dørtet og
748 stemt over i Stortinget uten at det har vært vilje til å endre valgordningen, hvor vi velger
749 personer med plikter og rettigheter som folkevalgte. Vi må selvsagt prøve å forebygge at
750 representanter melder seg ut.

751 Kommuneloven, gir en mulighet for at representanten kan trekke seg ved overgang til
752 nytt parti. Det bør være mulig å få inn et punkt i Kommuneloven om at representant som
753 går over til annet politisk parti må fratre, uten at Grunnloven og valgordningen endres.

754 Vi ber om at Oppland Sp følger dette opp, og politisk fremmer et forlag til
755 kommunalministeren. Det er et demokratisk problem med slike overganger fordi
756 maktbalansen i kommunestyret kan forrykkes.

757 **Innsendt av Gran Senterparti**

758

759 **24. Vi ser det ikkje før vi trur det!**

760 Den seinaste tida har vi blitt kjent med alvorlege hendingar, -vald i dei relasjonane som
761 skulle vera dei tryggaste vi hadde, - vald mot barn, mot gravide, mot omsorgspersonen til
762 eigne barn. Mange saker med tragisk utfall og med store ringverknader. Og dette er berre
763 toppen av eit isfjell!

764 Det er diverre slik at mange parforhold og familiar er prega av vald av ulikt slag. Fysisk
765 vald, psykisk vald og/eller seksualisert vald. Å leve med redsel i det daglege, pregar
766 både vaksne og barn. Å sjå mor bli slått, er like skadeleg som å bli slått sjølv. Familien som
767 skulle vera ein trygg base for store og små, blir i heimar prega av vald, eit meir lukka miljø
768 som har preg av skam, kontroll og usunne røyndomar. Foreldra som skulle vera
769 tilgjengelege som trygge vaksne, blir utrygge. Dette er vondt, og det kan medføra blant
770 anna psykisk strev.

771 I periodar med ekstra utfordringar knytta til for eksempel dårleg økonomi, sjukdom eller
772 skilsmisse er desse familiare ekstra sårbare. Stort stress kan utløyse ekstra alvorlege
773 valdshandlingar. Korleis gjera noko med det?

- 774 • Personar som oppsøker politiet og som gjev forklaring på korleis dei blir utsett for
775 vald og truslar frå ein anna person, må takast på alvor. Det kan ikkje vera den
776 valdsutsette som må ta ansvar for å halde seg vekke, men valdsutøvaren som må få
777 tydelege restriksjonar.
- 778 • Vi må fortsetje å satse på helsetenesta i alle kommunar, - frå jordmor og
779 helsesjukepleiar til barnevern og psykolog. Å bli kjent med korleis familiare, kan
780 skape tillit som gjer at ein kan tørre å søke hjelp når store og små har det vanskeleg.
- 781 • Familievernkontora som er eit gratis lågterskettilbud med tilbod til par og familiar i
782 strevsame livsfasar må få auka kapasitet. Desse kontora har ansvar for mekling når
783 foreldre skal flytta frå kvarandre, og vil kunne ha ein viktig rolle som hjelp når det er
784 fare for vald. I tillegg har dei blant anna sinnemestringskurs som hjelper mange.
785 Kirkens Familievernkontor melder at alle familievernkontor no ser seg nøydde til å
786 trappe ned tilbod og at dette særleg kan råke distriktskontor. (For Oppland handlar
787 dette om den eine dagen i veka som kontoret er åpent på Gran og på Fagernes) Dette
788 er enno eit eksempel på at tilbodet i distriktet blir utarma.

789 Vald i nære relasjonar gjev sår som varer i generasjonar. Dette må vi ta på alvor! Vi må
790 tørre å tru at vald kan skje i alle samfunnslag. Vi må bry oss og bry oss om!

791 Vi må fortsetje godt arbeid i helsetenesta!

792 Politiet treng styrking og åpning for større vern for dei som er utsette for vald og truslar!

793 Familievernkontora treng auka kapasitet for å kunne vera hjelp for vaksne og barn i
794 krevande tider, - og for å oppdage og forebygge vald!

795 **Innsendt av Senterkvinnene i Oppland**

796 **25. Dyrtid**

797 Det er blitt dyrere å bo i Norge det siste året.

798 Matprisene har økt. Kommunale avgifter har steget og ikke minst har strømprisene økt
799 formidabelt de siste åra. Myndighetene har mulighet til å endre en god del på dette.

800 La oss ta strømprisene. Produksjonspris på rein, fornybar kraft i Norge er om lag 12 øre pr.
801 kWh. Dette er ett av Norges naturgitte fortrinn. Landet er langt, vinteren er mørk og kald,
802 men takket være kraftverk spredt utover det ganske land, har vi hatt billig strøm til
803 industri , landbruk og husholdninger.

804 Men det er slutt. Betyggende konsesjonslovgivning og gammel hjemfallsrett er nok
805 heller ikke hva den var. Nå skal det være fri flyt av strøm i kabler til Europa. Koste hva det
806 koste vil.

807 Det sies at innafor Acersystemet er mulighet til å framforhandle modeller for håndterbare
808 og forutsigbare priser for industri og husholdninger. Vi trenger politikere som kommer på
809 banen.

810 Men til nå har det dessverre vært svært stille - også fra Senterpartiet.

811 **Innsendt av Senterkvinnene i Oppland**

Send inn endringsforslag her!

Senterpartiet
Oppland